

znamo, da ni mogoče na vrat na nos odpraviti vseh zastarelih napak, kaže svetu naš program, ki smo ga razglasili v 45. listu lanskega leta in kterega smo se vseskozi zvesto držali pa se ga tudi vprihodnje bomo. Protivniki naših narodnih pravic sicer za-se hočejo, da njim ustavna svoboda sije kot plinova (gazna) luč, mi pa naj smo z lešrbo zadovoljni; ker pa nismo, so celo leto skor dan na dan razlivali hudobni strup obrekovanja in naltolcevanja očitno in skrivé na nas, češ, da omamijo delavnost našo. Al zmotili so se! Kdor stoji na postavni poti, ne oplaši ga psovanje nobeno. Kolikor bolj so mislili sovražniki naši, da podirajo dom slovenski, ki v pravični Avstriji svoje trdno stališče išče in ne škili gori v „nemško carstvo“ pa tudi ne doli na „novo južno kraljestvo“, toliko bolj so pomagali zidati nam močno trdnjavo, s katere vihra zastava s tremi barvami: „vera, car, domovina“; zakaj začeli so se dramiti tudi taki, ki so pred spali, in se vstopili pod zastavo národno. In spolnile so se nepozabljive nam besede rajnega g. knezoškofa Slomškega, ki so nam jih ob novem letu pisali, rekši: „Le naj gnojijo protivniki naši z gnojnico hudobnih jezikov, — za toliko gorši bode pravična naša reč rastla, ker Bog je z nami in cesar“. Ker se bojo začeli prihodnje leto deželam toliko važni deželni zbori, bojo Novice donašale vse, kar se bo važnega godilo v njih, in kakor letos niso skope bile z dokladanjem posebnih listov, tako bojo tudi v novem letu storile kadar koli bo potreba, da bravec obširniše zvedó vse imenitnejše stvari po svetu (432).

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik**.)

(Dalje.)

V. Morska bitka pri Salamini. (480 pr. Kr.)

Mej tem, ko so se pri Termopilah na suhem vojskovali, se je pri Artemizijskem nosi tudi grško brodovje skusilo s perzijskim, in ni se mu umaknilo. Ko jim pa doide poročilo, da je junaški Leonida s svojo četico pal, sprevidijo, da se srednja Grška ne dá več ubraniti sovražniku, ter so se vrnili domov, da bi branili Atene.

Neštevilna Kserksova vojska pa se je valila brez upora naprej. Grozovito so divjali perzijski vojaki. Kamorkoli so prišli, so požigali vasi, podirali mesta, ljudi pa prav po živinsko mučili in morili.

V tej bedi spomnil je vrli Temistoklej Atenjane zopet na Apolonov rek: Le leseno zidovje bo Atenjane rešilo. Na njegov svét so zapustili nesrečni prebivalci svoje mesto. Starčke, žene in otroke so odpravili na bližnje otoke; kar pa je zamoglo orožje nositi, je moralo na ladije. Zapuščeno mesto so divjaki takoj porušili.

Mej tem se je vse grško brodovje, blizo 400 ladij, zbralo pri Salamini, ne daleč od Aten ter pod poveljništvom Temistoklejevim pričakovalo sovražnika. Ko ta pride in je bilo vse morje kakor daleč je okó segalo, s perzijskimi ladijami pokrito, vpade jim serce. Vsi so hoteli zbežati. Premedeni Temistoklej si je tudi iz te zadrege vedel pomagati. Hitro pošlje skrivaj zanesljivega sužnja k Kserksu ter mu naroči, da naj mu pové to-le: „Mogočni kralj, jaz sem Tvoj prijatelj ter želim v tvojo službo stopiti. Grki so se med soboj sprli ter nameravajo zbežati. Okleni jih in vse brodovje je Tvoje“.

Kserks, ki je komaj čakal, da bi Grke tudi na morji premagal, prijadra takoj ter oklene Grke. Grki so tedaj morali ostati ter se bojevati. S to zvijačo rešil je Temistoklej domovino. Priboril je tù (l. 480 pr. Kr.) najslavnejšo zmago nad perzijanskim brodovjem. Ves zbezan zbeží Kserks proti Helespontu. Iz bojazni, da bi ga Grki ne vjeli,

prepeljal se je bajè v bornem ribiškem čolni čez morsko ožino, čez kojoj je pred nedavnim tako ponosno na čeli svojih dveh milijonov vojakov jezdil.

VI. Konec perzijskih vojsk.

Vojske končati pa Kserks še vender ni nameraval. Pustil je enega svojih vojskovodij z veliko vojsko (350.000 mož) na Grškem, da naj prihodnje leto Grke kaznuje; a spodletelo mu je tudi to. Atenjani in Špartanci so ga popolnoma premagali in pobili. V priplenjenem perzijskem tabori našli so neizmerno mnogo denarja, brez števila zlatih in srebrnih posod ter mnogo drugih dragocenih reči.

Še drugo redko srečo doživeli so Grki isti dan! Atenjsko in Špartansko brodovje premagalo je pri maloazijskem obrežji (Mikalskem nosi), kamor so Perzijane zasledovali, perzijsko brodovje.

Tako postala je Grška prosta. Perzijanov pa je le malo videlo svojo domovino. Njih vrnitev je bila podobna žalostnemu mrtvaškemu sprevodu. Grke pa so te nepričakovane zmage navdahnile s takim pogumom, da so bat obrnili, t. j. šli so nad Azijo. Posrečilo se jim je Perzijane tudi tam na suhem in na morji premagati ter svoje prekmorske brate iz perzijske podložnosti oprostiti.

Tako se je končala ta imenitna vojska. Te vojske so jasno pokazale, koliko premore tudi mali národ, če je svoboden, omikan in složen. Pred tako uboga, mala in neslavna Grška, postala je zdaj po tako slavnih činih na suhem in na morji, bogata, močena in slavna.

Nekoliko o barvah.

(Spisal J. B.)

Barve so različne, in veliko jih je, toda tri so glavne, namreč: rudeča, višnjeva (modra) in rumena. Vse druge pa so mešane barve, ker se dajo narediti iz teh treh. Take so: vijolična (violet), zelena, pomarančna (žolta, orange), kostanjasto rujava (russet), cimetno rujava (citrin), temnovišnjevo rujava (olive) i. t. d. Bela in črna v resnici nisti barvi. Bela je namreč svetloba, torej vse barve skupaj, črna pa je temna, torej pomanjkanje barv. Vse druge barve se tudi v fiziki razlagajo po naukih svetlobe. Ako namreč kako telo od sedmih mavričnih barv samo rudeče žarke na sebi obdrži (absorbira), vsi drugi pa odleté (reflektirajo), potem je truplo rudeče. Na enaki način postanejo telesa višnjeva, rumena i. t. d. Čudno je tudi, da žarki dveh barv se združijo v belo, tako n. pr. rudeča in zelenovišnjeva, višnjeva in pomarančna, vijolična in zelenorumena. Te barve imenujejo se dopolnilne (komplementerne). Včasih pa se bela izpremeni, ako ob enem naše oko še kako drugo barvo zagleda, tako n. pr. vpliva rudeča na belo, da postane zelena, rumena naredi iz bele vijolično, pomarančna pa višnjevo. Take barve imenujejo se sobarve (kontrastne barve).

O mešanji barv. Iz rudeče in višnjeve se naredi karmezin, bager (purpur) in vijolična. Iz rudeče in rumene se napravijo škrlatna (Scharlach) in pomarančna. Iz višnjeve in rumene naredi se različna zelena. Iz zelene in vijolične naredi se temno višnjevo-rujava, iz zelene in pomarančne cimetno-rujava, iz vijolične in pomarančne kostanjasto-rujava. Iz rudeče, rumene in višnjeve naredi se siva, kakor tudi iz zelene, vijolične in pomarančne. Za tako mešanje rabijo se navadno sledeče: karmin (češnjevo rudeča), Pariška višnjeva (Pariserblau) in gumiguti, katere Anreiter na Dunaji in Günther & Wagner v Hanovri po 3 kr. prodajajo. Večkrat se tudi imenujejo sledeče barve: cinober je rumenkasto-rudeča, roza je svetlorudeče-vijolična, lila je svetlo vijolična, ultramarin je svetlo višnjeva.